

a destacar



## LES XIFRES

La pressió dels agents socials, la Inspecció de Treball i la patronal obté els seus fruits en matèria de seguretat



## LA TAULA RODONA

Els experts reclamen mesures laborals específiques perquè peons i oficials es puguin jubilar abans

FUNDACIÓ LABORAL DE LA CONSTRUCCIÓ



Un operari utilitza sistemes de seguretat mentre treballa en la construcció d'un edifici de vivendes.

# Un raig de llum al final del túnel

La sinistralitat en l'àmbit de la construcció a Catalunya registra les millors dades dels últims anys

**M ALBERTO GONZÁLEZ**  
Àrea Monogràfica

L'últim informe sobre sinistralitat laboral publicat per l'Observatori del Treball –ens dependent de la Generalitat de Catalunya– recull les dades corresponents al període comprès entre els mesos de desembre del 2009 i novembre del 2010. Segons l'esmentada font, durant aquest temps un total de 105.743 accidents de treball van cursar a Catalunya. La gran majoria (104.910) van ser de caràcter lleu, 770 van ser greus, i 63, mortals.

Però no són els valors absoluts sinó els índexs d'incidència –el nombre d'accidents per cada 100.000 afiliats a la Seguretat Social– els més útils per analitzar l'evolució de la sinistralitat, ja que permeten comparar les dades de diferents períodes, independentment del nombre de treballadors que estiguessin en actiu en cada moment. La nota més esperançadora és que, durant el lapse de temps analitzat, aquest valor es va reduir a Catalunya fins a arribar a les xifres més baixes dels últims cinc anys.

D'aquesta manera, mentre que l'índex d'incidència dels accidents lleus va ser de 5.898,72 el 2006, en el tram 2009-2010 va ser de 4.088,04. Els accidents greus van passar d'un índex de 45,63

(el 2006) a 30 (el 2009-2010), i els mortals, de 5,22 (el 2006) a 2,45 (2009-2010). Aquesta evolució es reflecteix en els diferents sectors.

## SINISTRES A L'OBRA

Dels accidents laborals que es van produir a Catalunya entre els mesos de desembre del 2009 i novembre del 2010, 16.461 van correspondre al sector de la construcció –cosa que va representar un 15,56% del total–, un nombre bastant inferior al d'afectats en el sector serveis (60.476 accidents) i en la indústria (26.990), però superior al registrat en l'agrícola (1.816).

De les 16.461 persones afectades en el sector de la construcció, 16.279 (un majoritari 98,89%) van patir un accident lleu. En canvi, 167 treballadors van tenir un accident greu i 15 van perdre la vida a l'obra.

En valors reals, la construcció ha aconseguit en els últims anys reduir considerablement el nombre d'accidentats en totes les franges de gravetat, independentment que el nombre de treballadors hagi minvat amb motiu de la crisi del sector. Ho demostren els índexs d'incidència. El 2006, per cada 100.000 treballadors de la construcció afiliats a la Seguretat Social, hi va haver 12.569,75 accidents lleus, mentre que 136,67 van ser greus, i 13,17, mortals.

ÉS ERRONI CONSIDERAR LA SALUT COM UN COST AFEGIT

ELS SINDICATS SUBRATLLEN LA IMPORTÀNCIA D'UNA CULTURA PREVENTIVA

Des del desembre del 2009 i fins al novembre del 2010, les proporcions van ser menys catastròfiques: 8.526,34 accidents lleus, 87,47 greus i 7,86 mortals.

## LES POSTURES

En vista d'aquestes xifres, la millora per que fa a la prevenció de riscos laborals en el sector de la construcció és patent. No obstant, Juana Arenas, responsable del sector de la construcció d'UGT Catalunya, recorda que no hi ha motius per abaixar la guàrdia. **“És cert que al llarg d'aquests últims anys hi ha hagut un descens dels accidents, sobretot els mortals. El factor fonamental per a aquest èxit ha estat la pressió dels agents socials, que, juntament amb la Inspecció de Treball i la patronal, estan apostant per eradicar els accidents en la construcció. No obstant, encara queda un llarg camí i hem de convèncer moltes empreses de la construcció perquè apostin per una cultura preventiva, per deixar de considerar la seguretat i la salut com un cost afegit”.**

Comparteixen aquesta mateixa preocupació els tècnics de l'Associació Catalana d'Empreses de Bastides (Aceba). **“La situació econòmica actual pot provocar que algunes empreses, principalment en el sector de la rehabilitació i la petita construcció, in-**

**tentin reduir costos i abaratir preus mitjançant l'incompliment de la normativa vigent o les seves obligacions fiscals, laborals, de prevenció de riscos o de responsabilitat civil. Entre tots els agents implicats hauriem d'intentar evitar-ho, per garantir la qualitat en el sector i la seguretat de tots els que munten, utilitzen o conviuen amb bastides”**, afirmen des de l'associació.

## CAIGUDA EN PICAT

Alfredo Bienzobas, responsable de Salut Laboral de la Federació Construcció i Fusta de CCOO, aporta una visió no gaire més optimista. **“La sinistralitat no només afecta els treballadors de la construcció, sinó tot el sector. La caiguda en picat de l'edificació residencial ha capgirat les estadístiques. Tot cau, des de la licitació pública fins als visats col·legials, que han arribat a mínims”.** I de l'ocupació, segons el portaveu del sindicat, val més no parlar-ne: peons que cobren 30 euros per dia treballant, treballadors xinesos dormint en soterranis... **“Mentrestant, molta retòrica sobre la innovació. ¿I si tots ens arremanguéssim i miréssim de posar-nos d'acord per treure el sector del forat? Si només esperem que la crisi amaini, tots hi haurem perdut”**, assegura. ©

# Taula rodona. **SEGURETAT EN LA CONSTRUCCIÓ**



**Màrius MARTÍ**  
PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA DE TÈCNICS EN PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS

“El sector s’ha d’adaptar a les noves tecnologies i promoure el control i la seguretat des de dins de les obres”



**Gemma CAROL**  
GERENT DEL SERVEI DE PREVENCIÓ GAUDÍ

“Encara que les empreses han hagut de racionar la despesa, les que són serioses i competitives no han abaixat el llistó de la prevenció”



**Néstor TURRÓ**  
PRESIDENT DE LA CONFEDERACIÓ CATALANA DE LA CONSTRUCCIÓ

“S’han d’incrementar les inspeccions per eradicar l’economia submergida i les pràctiques al límit de la legalitat”



**Jordi MARTÍNEZ NAVARRO**  
DIRECTOR GENERAL DEL CENTRE DE SEGURETAT I SALUT LABORAL DE BARCELONA

“El 48% dels treballadors de la construcció, d’entre 40 i 50 anys, tenen malalties derivades de la seva professió”



Néstor Turró, Màrius Martí, Jordi Martínez i Gemma Carol, d’esquerra a dreta, a la seu de l’Institut de Tecnologia de la Construcció.

# Invertir en prevenció continua sent rendible

Els professionals asseguren que, amb la crisi, moltes companyies aposten per la formació, i destaquen que la seguretat és una partida imprescindible que forma part del pressupost

**M ÀNGELA PLAZA**  
Àrea Monogràfica

Lluita contra la sinistralitat laboral no s’atura, ni tan sols en temps de desaceleració econòmica. Crisi significa oportunitat, i, segons els experts participants en la taula rodona organitzada per EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, aquest és un bon moment perquè tant empresari com treballador inverteixin en formació. La sala d’actes de l’Institut de Tecnologia de la Construcció (Itcc) va ser el punt de trobada per debatre i analitzar el moment actual.

El context de crisi en el sector anima a reduir despeses, però moltes empreses aposten per la prevenció per ser més competitives. “S’ha d’aprofitar la situació actual de menys activitat per formar-se i sortir reforçats, tant en prevenció com en ofici”, exposa Jordi Martínez Navarro, director del Centre de Seguretat i Salut Laboral de Barcelona, de la Conselleria d’Empresa i Ocupació. “El risc zero és difícil d’aconseguir, perquè pot existir el risc sense accidents, però és una de les prioritats del sector.” Una tendència que Gemma Carol, gerent del Servei de Prevenció Gaudí, ha vist com creixia els últims mesos. “Últimament, les empreses han format més els treballadors i també hem observat que han començat a fer activitats que abans no feien per falta de temps, com analitzar els mètodes de treball”, assegura Carol. “Encara que en els dos o

tres últims anys de crisi les empreses han hagut de racionar molt la despesa, aquelles que encara es mantenen, són competitives i són serioses no han abaixat el llistó de la prevenció”, assegura.

Invertir en formació suposa no perdre de vista la seguretat en detriment del benefici econòmic, i encara que algunes veus han acusat els empresaris de reduir la despesa a expenses de la prevenció, Néstor Turró, president de la Confederació Catalana de la Construcció, trenca una llança a favor dels professionals que actuen dins de la legalitat i aposta per perseguir les obres que operen des de l’economia submergida. “La majoria d’empreses no volen que hi hagi accidents, però el problema de la construcció és que hi ha molta economia submergida que no compleix la normativa”, afirma Turró. “La seguretat és una partida que forma part d’un pressupost i és imprescindible”, diu.

## MÉS MESURES DE CONTROL

Turró aposta per incrementar les inspeccions en totes aquelles obres que no compleixin la llei i que tinguin treballadors que ni tan sols han rebut la formació necessària.

Per la seva banda, Màrius Martí, president de l’Associació Catalana de Tècnics en Prevenció de Riscos Laborals, lamenta la mala praxi d’alguns promotors. “En els pressupostos demanen que facis la mateixa feina però reduint costos i aquest 20% menys, que s’ exigeix en alguns casos, ha de sortir

## EL RISC, EN XIFRES

→ Les estadístiques sobre sinistralitat en el sector indiquen que 15 persones van perdre la vida entre el gener i el novembre del 2010

→ Les dades també reflecteixen que un total de 163 treballadors han quedat ferits greus o molt greus durant el mateix període del 2010

→ Barcelona i Tarragona continuen sent les demarcacions catalanes que presenten uns índexs d’accidentalitat més elevats

d’algun lloc”, explica. “Moltes vegades sembla una subhasta i es viuen situacions desesperants”. Martí també considera imprescindible reorganitzar el sistema de control dins de les obres i definir els papers per millorar en la seguretat; d’aquesta manera, el perill es pot prevenir més fàcilment.

Sense cap dubte, un dels temes més espinosos i controvertits és el que es refereix a la responsabilitat civil d’un accident. Quan hi ha una situació de risc, ¿qui n’és el responsable final? Encara que els experts coincideixen que la formació és clau a l’hora de prevenir riscos, no opinen de la mateixa manera a l’hora de determinar qui és el responsable final d’una situació de perill.

## RESPONSABILITAT EMPRESARIAL

Néstor Turró denuncia que els empresaris estan desprotegits a l’hora de prendre mesures contra alguns treballadors que actuen de manera temerària. “Si un treballador es presenta a l’obra amb una taxa d’alcoholèmia superior a la permesa i té un accident mortal, les responsabilitats penals i econòmiques seran per a l’empresa, per als seus càrrecs directius”, explica Turró. “Aquesta és una situació que ens preocupa perquè, actualment, no podem obligar a ningú a sotmetre’s a proves d’alcoholèmia o de drogues abans d’entrar en una obra, ni tampoc prohibir-li l’entrada. Les persones han de ser responsables dels seus actes a títol individual”. Aquesta afirmació no és compartida per la resta

d’experts convocats al debat.

Per Jordi Martínez, aquesta problemàtica afecta una minoria de treballadors. “Individualment, hi ha algun cas d’aquesta mena, però el problema dels morts en la construcció i dels 167 ferits greus o molt greus, els últims 12 mesos, no és precisament ni l’alcohol ni les drogues”, assevera Martínez. “La gran majoria dels accidents mortals es van produir per falta de mesures de seguretat i, a més, per situacions que es podien haver previngut de manera efectiva si s’hi haguessin destinat els recursos necessaris”. Martínez afirma que no és una situació fàcil, però recorda que l’empresa continua tenint la potestat disciplinària per actuar contra un treballador que vagi a l’obra sense estar en condicions de desenvolupar les seves funcions.

En aquesta línia, Gemma Carol va recordar que “els treballadors tenen una responsabilitat, però les empreses també, i disposen d’una eina, recollida en els estatuts i en els convenis laborals, que és la disciplina. Quan un treballador incompleix una norma, se l’ha d’obligar a complir-la perquè si no perd el seu valor normatiu”, explica la gerent del Servei de Prevenció Gaudí. “Aquí també hi entra en joc la jerarquia i, en una obra, el cap d’obra i el de la quadrilla han de transmetre aquesta consciència i aquesta responsabilitat. Han de vetllar per la seguretat en totes les fases de l’obra”. En aquest sentit, Màrius Martí assegura que “les persones actuen per

mimetisme”. Segons la seva opinió, una persona que treballi en un lloc on hi ha mals hàbits s’encomanarà d’aquestes males pràctiques, i a la inversa. Per aquesta raó, defensa conscienciar des de ben joves. “De la mateixa manera que s’imparteixen classes de seguretat viària, potser ens hauríem de plantejar incloure formació sobre prevenció de riscos en les escoles”.

## A QUINA EDAT JUBILAR-SE

Crear una cultura de prevenció és un dels objectius actuals, però alguns experts coincideixen que canviar les rutines de treball d’aquells que posseeixen una llarga experiència en el sector no és senzill. Aquesta problemàtica s’agreuja si tenim en compte l’envelliment progressiu de la població activa, i l’entrada en vigor de mesures com el retard en l’edat de la jubilació. “El sector de la construcció és un dels més maltractats en aquest sentit”, explica Turró. “Hi ha una sèrie de llocs de treball, com oficials o peons, que requereixen unes condicions físiques, i gent amb més de 60 anys difícilment les pot desenvolupar”.

## MALALTIES PROFESSIONALS

Turró considera que aquest tipus de treballador ha portat a terme la seva activitat en condicions dures, a la intempèrie i durant moltes hores i, encara que la progressiva industrialització del sector ha convertit aquests processos en rutines més suportables, l’esforç físic encara existeix. Turró creu que és necessari i imprescindible que l’Administració tingui en compte una reivindicació que han fet seva tant empresaris com sindicats: “El sector de la construcció és un dels més maltractats en aquest sentit”, explica Turró. “Hi ha una sèrie de llocs de treball, com oficials o peons, que requereixen unes condicions físiques, i gent amb més de 60 anys difícilment les pot desenvolupar”.

## ELS AGENTS RECLAMEN

→ Els participants en la taula rodona demanen mesures laborals específiques perquè els peons i els oficials es puguin jubilar abans

→ Els experts coincideixen en la importància de perseguir i sancionar la mala praxi d’alguns empresaris del sector de la construcció

→ Un altre dels objectius prioritaris que cal tenir en compte és fomentar l’educació en matèria de seguretat des de les escoles

El president de l’Associació Catalana de Tècnics en Prevenció de Riscos Laborals, Màrius Martí, coincideix amb Martínez que la situació és preocupant. Martí reivindica una revisió dels llocs de treball, que s’analitzi si la persona candidata a la feina té les aptituds necessàries i si es troba en condicions òptimes. “A vegades ens perdem en els temes de seguretat pròpiament dits, i la reducció d’accidents ve també per la supervisió de molts altres aspectes de la rutina diària”, apunta. Sobre aquesta qüestió, Gemma Carol recorda l’existència de l’especialitat preventiva de Vigilància de la Salut, “que dóna sentit a totes les activitats que una empresa ha posat en marxa en aquest sentit. Tots els treballadors s’han de sotmetre a un reconeixement mèdic preventiu per saber si són aptes o no per a segons quines tasques”. La majoria dels experts coincideixen a assenyalar que la detecció i la prevenció d’aquest tipus de problemàtica ajudaria a disminuir els riscos laborals, no només els accidents més greus, sinó les lesions que incapaciten el treballador, i afecten la seva qualitat de vida i el seu rendiment.

## NOUS REPTES DE FUTUR

Encara que les xifres parlen per si mateixes i s’ha reduït el nombre d’accidents gairebé a la meitat durant els últims 10 anys, els serveis de prevenció de riscos laborals no abaixen la guàrdia. Els participants en la taula rodona lamenten que eines com la targeta professional

de la construcció (TPC) hagin vist retallades moltes de les seves competències. Segons estableix la sentència, la TPC ja no haurà de reflectir la formació sobre prevenció que hagi cursat el seu titular. Tots coincideixen a destacar que era una manera eficaç de certificar si el treballador tenia la formació necessària. “Nosaltres creiem, al marge del que pugui dir el tribunal, que és una eina molt positiva i útil, tant per al treballador com per a les empreses”, diu el president de la Confederació Catalana de la Construcció, Néstor Turró. Jordi Martínez, per la seva banda, afirma que “ens va sorprendre molt la sentència perquè era una bona manera d’evitar duplicitats i, per tant, és una bona eina”.

Gemma Carol apunta que potser l’error va ser donar a la TPC caràcter obligatori, en lloc d’insistir en l’obligatorietat de la formació. “El que és obligatori és que la gent estigui formada, i la TPC era la manera més racional de reunir tota aquesta informació”. Però a més de trobar un sistema que agilitzi la recopilació d’aquesta informació, alguns dels reptes del futur de la prevenció de riscos laborals en la construcció no només passen per la reducció de la sinistralitat a zero, sinó també per incrementar el nivell de conscienciació col·lectiva i establir una metodologia de treball en l’obra que ajudi a disminuir els riscos de manera eficaç. ☺

Vídeo resum de la taula rodona a la web: [www.catalunyaconstruye.com](http://www.catalunyaconstruye.com)